

Lijnwandeling 1: Vlaardingen-West - Hodenpijl (28km)

Dwars door Midden-Delfland

De route voert vanaf het metrostation Vlaardingen-West door de Aalkeet Binnenpolder, de Aalkeet Buitenpolder en de Broekpolder naar Vlaardingen Holy. Via de Holierhoekse Polder, de Noord Kethelpolder, de Tanthofkade (honden niet toegestaan) en de Kerkpolder naar Hodenpijl.

Routebeschrijving

De routebeschrijving van de wandeling maakt gebruik van het wandelroutenetwerk Hof van Delfland. Waar de route daarvan afwijkt worden in deze routebeschrijving verdere details gegeven.

Verstoringen in het netwerk? Meld ze bij: www.meldpuntroutes.nl

Scan de QR-code voor een export van de route in GPX-formaat.

Vaartijden veerpont De Kwakel: van mei tot sept dagelijks van 11.00h- 17.50h, van apr tot okt weekend en feestdagen van 11.00h – 17.50h. Zie ook: vaartijden-De-Kwakel

Start: metrostation Vlaardingen West. Bij de uitgang LA: knp 47.

knp 47: ri knp 88, via het wandelpad langs het water, RA door het Voedselbos: knp 88. Volg de Zuidbuurt richting knp 16, maar bij 1^e splitsing RA en RD het Schinkelshoekpad op. Bij de splitsing LA via het Sarijnenpad en Zuidbuurt naar knp 95, 14, 62 en knp 24.

Knp 24: naar knp 46, langs de Middelvliet naar knp 63 (zie Routesuggesties *), 57, 64 naar knp 75.

Knp 75: naar knp 39, over de Broekkade naar knp 23 (in geval van wateroverlast op de Broekkade volg de Watersportweg). Naar knp 37, 27, 68, 46, 47, 45 en knp 16.

Knp 16: naar knp 85 vervolgens RD/LA/RA/RD en bij het fietspad LA: het Jan van Schijndelpad op. Aan het eind RA: Vockestaertpad. Bij het eerste pad LA: Mantjeskade: knp 19, 55. Dit traject kan buiten het broedseizoen ook worden afgelegd via het onverharde Holierhoekse boerenwandelpad: (zie routesuggesties: **).

Knp 55: naar knp 74, 88, 78, 57 en knp 97.

Knp 97: oversteken naar de Twaalfmorgenkade. LA het voetpad volgen. Na de tweede brug LA. Steek de Kerkpolderweg naar rechts over. Volg het voetpad. Bij de T-splitsing LA naar knp 31, 71 en 27. Het eindpunt van de route is bereikt.

Voor de bereikbaarheid met het openbaar vervoer van het begin- en eindpunt van de wandelroute wordt verwezen naar www.9292ov.nl

Routesuggesties

Deze is op de kaart aangegeven met een stippellijn.

*: **knp 63**, Rondom de Foppenplas. Bij knp 63 naar knp 41: 't Jachthuis (zie: www.hetjacht-huis.com) . Vanuit 't Jachthuis met de veerpont (zie: vaartijden-De-Kwakel) naar knp 75. Als de veerpont niet vaart dan te voet terug naar knp 63 en vervolg vanaf hier de oorspronkelijke route naar knp 57, 64 en 75.

*: **knp 16**, Holierhoekse Boerenpad (2 km korter). Bij knp 16 richting knp 85. Bij de eerste boerderij (Woudweg 24) LA. Aan het einde op de Oostveenseweg RA naar knp 18 en knp 55. Lees verder bij Routebeschrijving hierboven.



Onderweg te zien

Midden-Delfland, het groene hart van de zuidwestelijke Randstad. Een kleinschalig oud cultuurlandschap met de kenmerken van het Hollandse landschap achter de duinen: laaggelegen (1 tot 3 m onder NAP) en lichtglooiend door de oude kreekruigen en de natte veengebieden daartussen. De op de kreekruigen gelegen boerderijen, de oude dorpskernen, de vele molens en gemalen, de kades en oude slotenpatronen tonen je steeds weer de eeuwenoude historie van dit gebied. Een groene oase met een rijke natuur en weidse vergezichten te midden van het grootschalige stedelijke en industriële geweld.

De locatie van onderstaande bezienswaardigheden is gemarkeerd op de routekaart. De rode volglater wordt hierbij gebruikt als referentie.



A. Voedselbos Vlaardingen

Een voedselbos is een gebied dat landbouw en natuur verregaand combineert. Het bestaat overwegend uit gewassen die zich op die plek op natuurlijke wijze goed zullen handhaven zonder kunstmatige ingrepen. Bomen, struiken, kruiden, knol- en wortelgewassen, bodembedekkers, klimplanten en paddenstoelen zorgen

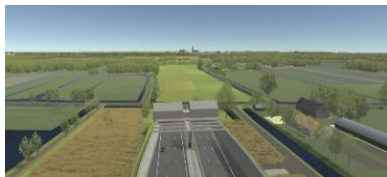
er voor dat gedurende zo'n ¼ jaar voedsel kan worden geoogst zoals groenten, fruit, noten en honing. Ook kunnen er medicinale kruiden en hoogwaardig zaai- en plantgoed worden geoogst. Door een goede afstemming bij de plantenkeuze en inrichting vormt het een gesloten agro-ecosysteem. Het gebied kent zodoende een hoge biodiversiteit waardoor het een hoogwaardige natuur in een aantrekkelijk landschap biedt. Het voedselbos Vlaardingen maakt deel uit van de wereldwijde Urban Forestgarden beweging.



B. Krabbeplas

De Krabbeplas werd omstreeks 1990 ten behoeve van waterberging gebaggerd. Inmiddels is het een aantrekkelijke recreatieplas. Bij het baggeren van de plas werd een skeletgedeelte aangetroffen van een man uit de bronstijd (14e eeuw v. Chr.), een periode waarvan tot dan toe niet bekend was dat Midden-Delfland werd be-

woond. Ook zijn in de omgeving de eerste sporen van de Vlaardingencultuur aangetroffen: een prehistorische cultuur uit de periode tussen 3.500 en 2.500 jaar v. Chr. De stenen bijl die in 1958 in de Westwijk van Vlaardingen werd gevonden, maakte dat de geschiedenisboeken herschreven moesten worden. Tot dan toe had men aangenomen dat West-Nederland in de prehistorie onbewoond was. Gevonden zijn hier gebruiksvoorwerpen van gepolijst hout en bot, stenen bijlen, resten van kano's, etc. Later bleek deze cultuur ook voor te komen in andere delen van West- en Zuid-Nederland.



C. Hollandtunnel

De aanleg van de snelweg A24, de verbinding tussen de A15 en de A20 is begonnen in 2018. De snelweg snijdt dwars door de Aalkeet-Binnenpolder, voor een deel ondergronds via de Hollandtunnel. Diverse organisaties, waaronder Natuurmonumenten en Milieudefensie en

lokale actiegroepen verzamelden in totaal 31.500 handtekeningen tegen de aanleg van deze snelweg. Volgens tegenstanders zorgt deze voor een aantasting van diverse kwetsbare gebieden, waaronder eeuwenoud cultuurlandschap tussen Vlaardingen en Maassluis en recreatiegebied de Krabbeplas.



Kruikius 1712

D. Windvang

De twee vroegere gemalen van de Aalkeetpolders staan er nog, maar zijn buiten gebruik. Eén is verbouwd tot woning, de andere staat duidelijk herkenbaar op de oude molenwerf, naast de machinistenwoning. De voorgangers van de gemalen, de Binnen- en de Buitenmolen, stonden er al in de zestiende eeuw. Eén van de twee wordt zelfs al in 1446 genoemd. Om de molens

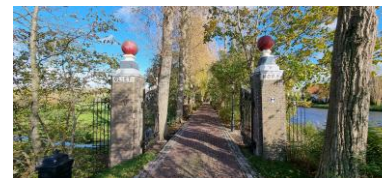
goed te laten functioneren was er vanouds het recht op windvang. Er mocht binnen een bepaalde straal niets gebouwd worden dat de wind zou belemmeren en er mochten geen hoge bomen staan. De vrije zone rond een molen bedraagt 375 meter.



E. Zuidbuurt 5

Langs de Zuidbuurt staan diverse historisch interessante boerderijen, veelal met bouwsporen uit de 16e eeuw. Ze staan echter een heel eind van de weg af, aan een lange toegangslaan en daardoor niet altijd goed te zien. De Karperhoeve (Zuidbuurt 5) is gebouwd in 1711 met gebruikmaking van delen van een oudere boerderij. Zo-

als vrijwel alle boerderijen in Midden-Delfland gebouwd op een lokale kreekrug. De Karperhoeve werd in de achttiende eeuw 'Het Land van Beloften' genoemd, naar het Bijbelverhaal waarin aan Abraham de belofte wordt gedaan van een land voor zijn nageslacht (Genesis 12:7). Op de deurschijf van de boerderij zijn Josua en Caleb afgebeeld, die door Mozes als verkenners uitgestuurd waren en terugkwamen met een grote druiventros uit het Eshkol-dal (Numeri 13:23). De druivendragers symboliseren de overvloed.



F. Vliethoff, Korte Buurt 21

In 1795 sloeg ook in Maasland de Bataafse Revolutie toe. De schout werd afgezet. De nieuwe schout werd mr. Adrianus Denick. Omdat de naam van zijn buitenverblijf Denicklust wat arrogant klonk, veranderde hij deze in Vliethoff. Waarschijnlijk is het pand altijd tevens boerderij gebleven. Een van de volgende eigenaars, Hendrik Klapwijk, liet in 1892 het huis na aan de diaconie van de Hervormde Gemeente in Maasland. Nu heet het Vliethoff en is in vernieuwde vorm als woonhuis in gebruik. Het fraaie inrijhek herinnert aan de periode als buitenplaats.



G. Foppenplas en Vlieten

In 1992 werd een gedeelte van de Foppenspolder onder water gezet, nadat dwars door de polder een dijk was aangelegd. "In het droge" zijn eerst de jachthaven en eilanden aangelegd. De recreatieplas diende om het kwetsbare natuurgebied De Vlietlanden te ontlasten van recreatiedruk. De Noordvliet en de nabij gelegen

Middelvliet (die in Maassluis Zuidvliet heet) werden kort voor 1334 gegraven om de waterafvoer vanaf de Vlaardingervaart naar de Maas te verbeteren. Omstreeks 1380 werd voor dit doel nog een derde kanaal gegraven, de Boonervliet.



H. Bommeer

Is het de Bommeer of het Bommeer? In ieder geval is sprake van een meer, een natuurlijk water. Dit in tegenstelling tot een plas die altijd is ontstaan door menselijk ingrijpen. De naam Boumare komt al in de Middeleeuwen voor en van deze laagte in het land is bij de aanleg van de Boonervliet kennelijk gebruik gemaakt.



Bloeiend Moeraskartelblad in de Vlietlanden

I. Vlietlanden

Ingeklemd tussen de Vlieten vormden de Vlietlanden kennelijk een te gering oppervlak om van een kade te voorzien en te bemalen. Het gebied is wel ontgonnen, er lopen sloten en greppels door. Tot aan het eind van de 16e eeuw stonden er boerderijen, maar daarna werd het boezemland vooral gebruikt als hooi- en rietland. De natuurwaarde is hoog, met in elk seizoen kenmerkende plantensoorten en kleuren. In het vroege voor-

jaar de gele dotterbloemen, daarna het violet en paars van orchideeën en moeraskartelblad met witte toeven veenpluis. In de zomer is het vlietland rood van de moeraszuring. Maar ook in de winter hebben de Vlietlanden een onmiskenbare charme. De route voert hier over de natuurvriendelijke oevers van de Boonervliet en de Vlaardingervaart langs de Broekpolder.



Schotse Hooglanders in de Broekpolder

J. Broekpolder

De naam Broekpolder is afgeleid van het woord 'brouck', een moerassig en drassig veengebied. Het is niet bekend wanneer men de polder is gaan bemalen, maar in elk geval stond er in 1455 een molen. Langs de Vlaardingervaart stond de Grote Broekmolen die in 1882 van een stoommachine werd voorzien, maar in 1904 werd afgebroken. De mechanische bemaling

werd toen overgenomen door de (omgebouwde) molen aan de Boonervliet (in 1966 afgebroken). Oude Vlaardingers spreken nog altijd met heimwee over 'hun' Broekpolder. Dan bedoelen ze de Broekpolder van vóór 1963. Een vruchtbare polder met zo'n 25 boerderijen. Totdat de gemeente Vlaardingen besloot tot stadsuitbreiding en daarvoor de Broekpolder aanwees. Alle boerderijen

werden onteigend en afgebroken. Voor velen een traumatische periode. De polder werd vervolgens opgespoten met havenslib uit de Rotterdamse havens. Maar wat bleek: het slib was zwaar vervuild. Van woningbouw kon geen sprake meer zijn.



Tekening A. Rademaker: Holy omstreeks 1700

K. Holierhoekse Polder

Holierhoekse molen was de naam van één van de zes molens die al in 1502 de Holierhoekse en de Zouteveense Polder droogmaalden. Het woord komt van Holy, de naam van een kasteeltje (later buitenplaats) dat in het zuidwestelijke deel van de polder stond. Het woord Holy komt van "Hoylede", een bevaarbaar water door hooggelegen land. De Hoylede was een noordelijke tak van de Vlaarding. Een groot deel van de Holierhoekse Polder is vanaf de jaren '60 van de vorige eeuw volgebouwd. De zuidelijke grens van de polder werd gevormd door de Kethelweg in het vroegere dorp Vlaardinger-Ambacht. Oude Vlaardingers kennen nog de prachtige boerderijen die in de polder stonden en die helaas onder de slopershamer zijn verdwenen.



Schematische weergave van het eco/aquaduct

L. Ketheltunnel, eco-aquaduct

Eind 2015 is het verbindingsstuk van de A4 tussen Delft en Schiedam opengesteld, inclusief de Ketheltunnel, een landtunnel en het eco-aquaduct. Ter compensatie van de aanleg is veel gedaan om de kwaliteit van het gebied te vergroten (denk daarbij aan aanleg nieuwe natuur, recreatieve voorzieningen en ecopassages).



Octave de Coninck-Beeldbank Schiedam

M. Harreweg/Octave De Coninckpad

De Harreweg ligt op de oude scheidingskade tussen de Holierhoekse- en Zouteveense Polder en de Noord-Kethelpolder. Het Octave De Coninck pad ligt op de strook land waarop in de jaren '30 van de vorige eeuw een provinciale weg tussen Den Haag en Rotterdam was voorzien. Vanwege problemen met de slappe ondergrond (het ophoogzand verdween grotendeels in de bodem) en oorlogssperikelen is het gebleven bij het stuk tussen Rijswijk en Delft (de Prinses Beatrixlaan). Wel zie je nog over de berm sloten diverse ontsluitingsbruggen voor de weilanden. Octave De Coninck (1894 – 1974) was een Amsterdamse kunstenaar, die veel tekeningen van Schiedam en omgeving heeft gemaakt.



N. Mantjeskade/Vockestaert

De Mantjeskade vormt de afsluiting van het laatste ontginningsblok van de laatste Middeleeuwse ontginning vanuit Delft. Het Broertjespad, waar de Mantjeskade op uitkomt, is vernoemd naar de broertjes Tient. Zij waren pioniers, betrokken bij deze ontginning. Aan het westelijk eind van de Mantjeskade ligt langs de weg naar Abtswoude de buurtschap Vockestaert. Hier stond in de 17e en 18e eeuw op de Tanthofkade een

windas (overhaal) tussen de Lage Abtswoudse Polder en de Slinksloot. Vockestaert werd in 1970 de naam van het waterschap dat ontstond door samenvoeging van de waterschappen Noord-Kethelpolder, Holierhoekse en Zouteveense Polder, Lage Abtswoudse Polder en Kerkpolder. Enkele jaren later ging Vockestaert op in het Hoogheemraadschap Delfland; de gebiedsnaam bleef.



O. Tanthofkade

De naam Tanthofkade is afgeleid van het woord 'Anthoofd' ofwel 'aan het hoofdeinde van het perceel'. Hier werd door iedere individuele ingezetene een kade opgeworpen en beheerd. Dit verklaart ook het bochtige verloop van de kade. Het noordelijk deel van de Tanthofkade vormt nu de westelijke begrenzing van de

stadsrand van Delft. Door de aanleg van waterpartijen en parkplantsoenen is de kade onderdeel geworden van een bredere groenzone en daardoor niet meer zo duidelijk aanwezig als oeroude landscheidingskade tussen het Westland en het Oostland van het Hoogheemraadschap van Delfland. Op deze graskade passeert u diverse klaphekken en komt u soms vriendelijke koeien tegen op uw pad. Begroeiing bestaat uit essen, wilgen en meidoorn.



P. Wijk Tanthof-West

De bebouwing richting Delft is van de wijk Tanthof-West, gebouwd in het begin van de jaren '80 van de vorige eeuw. De ontwerpersvereniging Delft Design organiseerde in samenwerking met de dienst Stadsontwikkeling in 1989 een prijsvraag met als thema 'Twee woningen onder één dak'. Van de inzendingen werden

acht ontwerpen uitgekozen om te worden gerealiseerd en nog eens drie in iets gewijzigde vorm. Nu staat er aan de Straat van Malakka en de Straat van Ormoes in de wijk Tanthof, een schitterende rij innovatieve dubbele woningen, ieder met een mooi uitzicht over Midden Delfland.



Afbeelding uit 1938: de Kerkpolder-molen, rechts de ijzeren seinmast

Q. Kerkpolder

De oorspronkelijke Kerkpoldermolen (1413) was de eerste poldermolen van Delfland. De molen fungeerde ook als seingemaal voor het hele gebied. Deze werd in 1880 vervangen door een stoomgemaal en werd er een seinmast gebouwd, die in 1965 verdween. Tegenwoordig heeft vrijwel de gehele Kerkpolder een recreatieve functie.



Kerkbrug vormt de verbinding tussen de buitenplaats aan de ene zijde van de Gaag en de kerk en de begraafplaats aan de andere zijde

kaar vormen ze de Levende Buitenplaats Hodenpijl. De producten van de boerderij en tuin worden gebruikt in het restaurant aan de overzijde.

R. Hodenpijl

In de Kerkpolder liggen diverse gebouwen van de voormalige buitenplaats Hodenpijl zoals o.a. het hoofdgebouw uit de eerste helft van de 17e eeuw, met enkele pakhuizen uit 1883. Verder de wagenshuur, de vijver en de oude boomgaard. Het geheel is rijksmonument. De laatste jaren zijn er verschillende landschappelijke elementen teruggebracht zoals een nieuwe boomgaard, een kas, een moestuin en een hooiberg die als Bezoekerscentrum Midden-Delfland wordt gebruikt. Met el-



vm kerk en pastorie Op Hodenpijl

S. Op Hodenpijl

Op Hodenpijl is de naam van het kerkcomplex aan de overzijde van de Gaag. De kerk dateert van 1840 naar ontwerp van architect A. Roodenburg. Deze verving een katholieke schuilkerk uit de 18e eeuw. In de 19e eeuw was het gebruikelijk dat kerken werden gebouwd met toestemming en onder auspiciën van de hoofdingenieur van Rijkswaterstaat. Deze kerken werden dan ook Waterstaatskerken genoemd. De stijl is neoclassicistisch. De kerk deed dienst tot 1963, had daarna diverse functies en raakte enigszins in verval. Na een grondige restauratie en herstel van originele elementen heeft het gebouw, inclusief de pastorie, sinds 2007 een culturele bestemming en een restaurant.

Bronvermelding

Deze wandelroute maakt deel uit van een serie van 15 lange afstandsroutes, voor het eerst gepubliceerd in de periode 2015-2020. De serie is gemaakt door Jos van der Heide van de werkgroep Paden van de Midden Delfland Vereniging in samenwerking met de vereniging Te Voet. In 2024 zijn de routes geactualiseerd. Bij deze bewerking is tevens dankbaar gebruik gemaakt van:

- artikelen uit de Jaarboeken van de Historische Vereniging Oud-Schipluiden en informatie op de website www.middendelfland.net.
- publicaties van Midden-Delfland is Mensenwerk: <https://www.mdmw.nl/>